

August Varenius

**Augustus Varenius, D. Univ. Rostoch. h. t. Rector ad Solemnia aditi Rectoratus
inprimis autem ad publicam sanctionum & LL. Academicarum praelectionem d. II.
Maii in Auditorio magno ... expediundam & reverenter ac submissee audiundam
Omnes omnium ordinu[m] Cives Academiae autoritate publica invitat**

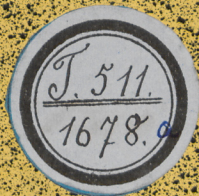
Rostochii: Keilenbergius, 1678

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730547922>

Druck Freier Zugang

1678

1678
**AUGUSTUS
VARENIUS, D.
Univ. Rostoch. h. t. RECTOR**

ad
Solemnia adiri Rectoratus
in primis autem
ad publicam sanctionum & LL. Academiæ
lectionem d. II. Maji in Auditorio magno inde
expediendam
& reverenter ac submissè audiendam
Omnes omnium ordinū Cives Academiæ
autoritate publicâ invitat.

Demosthenes allegatus in ff. de Leg.

*Lex est, cui omnes obtemperare convenit, tum ob aliam multa,
tum vel maximè eò, quod omnis Lex inventum ac munus Dei est.*

Ibidem ff. de Legibus laudatur illud *Chryssipi*
velut summa Sapientia Stoica Philosophi

Lex est omnium divinarum & humanarum rerum re-
gina. Oportet autem Legem esse præsidè & bonis & malis,
& Principem & Ducem, regulam justorum & injustorū,
καὶ τῶν φύσει πολιτικῶν ζώων, faciendorum præceptricem,
fugiendorum prohibetricem.

ROSTOCHII, Typis FRIDERICI KEILENBERGII, Acad. Typ.
Anno MDCC LXXVIII.

Ræclare verbipotens olim Romæ
Consul, & verè Romani maximus Autor
Tullius eloqvii l. 3. de Republ. *Est, inquit,
hec vera, constās, & sempiterna LEX, quâ nec per
SENATUM, nec per POPULUM solvi possumus,
quæq; non alia est Romæ, alia Athenis, alia nunc,
alsa posthac: sed & omnibus gentibus & omni tempore, LEX UNA
& SEMPIETERNA & IMMUTABILIS, cuius unus est Magister, idemq;
Interpres, explanator, disceptator, idem sc. qui ejus Inventor & Autor,
IMPERATOR OMNIUM DEUS, cui Legi qui non parebit,
SEMETIPSUM FUGIET, ac NATURAM HOMINIS ASPER-
NATUS, HOC IPSO MAXIMAS POENAS LUET, ETIAMSI
CETERA, QUÆ PATITUR, SUPPLICIA EFFUGERIT.*
Quam Ciceronis Sententiam tanti æstimabat pari eloquentia
ac gravitate Scriptor exeunte seculo III. *Lactantius*, ut ad illam
ex Tullio relatam, in *inquiry* honorificam talem publicare non
vereretur: *Suscipiendâ Dei LEX est, quæ nos ad VIRTUTIS iter
dirigat, ILLA SANCTA, ILLA COELESTIS, quam M. Tullius in libr.
3. de Republ. penè divinâ voce depinxit, & ad insertam illam, quis,
inquit, Sacramentum Dei sciens, tam significanter enarrare illam
Legem Dei possit, quàm illam homo longè à veritatis notitiâ remotus
expressit? Ego verò eos, qui vera imprudenter loquuntur, sic haben-
dos puto, tanquam divinent Spiritu aliquo instincti. Quod si, ut Legis
sanctæ vim rationemq; ipse pervidit, ita illud quoq; scisset aut expli-
casset, in quibus præceptis LEX ipsa consisteret, non jam PHILOSOPHI
functus esset officio: sed PROPHEIÆ.* Tanto magis autem æsti-
manda illa *Lactantii* in Tullii hanc sententiam censura, quan-
tò severior alibi (l. l. c. 20.) in hunc ille, & sic sine Studio
Censor fuit, qui duo vocabula in alio Ciceronis dicto: MA-
GNUM audaxq; CONSILIUM suscepit Gracia, quod Amorum &
Cupi linum simulacra in Gymnasis suis consecravit, ferre non po-
tuit: sed adulatoriæ vanitatis insimulata reprobavit: Nō enim,
inquit,

inquit, illud **MAGNUM**, aut omnino **CONSILIUM** dicendum fuit: sed impudicorum hominum perditæ & deploratæ nequitiæ, quæ **LIBEROS** suos, quos **ERUDIRE AD HONESTA** debebant, prostituerunt libidini Juventutis, à quibus flagitiorum Deos, & in illis potissimum locis, ubi nuda corpora corruptorum luminibus patent, & in illâ colâ etate voluerunt, **QUÆ SIMPLEX ET IMPROVIDA**, PRIUS **IRETIRI**, ET **IN LAQUEOS** POTEST **CADERE**, QUAM **CAVERE**. Quid mirum si ab hâc gente universa flagitia manarunt, apud quam **IPSA VITIA RELIGIOSA SUNT**, EAQUE **NON MODO NON VITANTUR**: VERUM ETIAM **COLUNTUR**? Atq; in illâ **LEGE NATURÆ** (sine quâ **LEGE** non magis homines esse possunt, quàm sine **MENTE**, & cujus adeo ex suis communissimis Principiis consideratæ, nulla datur invincibilis ignorantia) primaria &, prout de sapientiâ i. loquitur *Aristoteles*, κεφαλήν ἔχουσα, est **LEX RELIGIONIS** s. colendi Numinis, usq; adeo intimè cordibus mortalium inscripta, ut ne ipse quidem *Epicurus* (pro quo in eruditissimo apud Ciceronē l. de nat. Deorum Dialogo causam peroravit Velleius) Numē negaverit: quin per assertam *prolepsin* s. anticipatam quandam notionem Numinis, ante supervenientem doctrinam, omnium animis ab ipsâ naturâ impressam, vel maximè illud assertum iverit, utcunq; , quam agnoverat Numinis religionem, **PROVIDENTIAM** abnegando, penitus è medio rursus sustulit. Non minùs Tullio graviter de hâc naturali religionis Lege Plutarchus l. adv. Coloten: *Peregrinantibus*, inquit, multas contingit occurrere urbes absq; mœnibus, absq; literarum studiis, absq; Regibus, absq; auri & argenti thesauris, absq; Theâtris & Gymnâsiis, imo etiâ urbes absq; adibus (pro quibus sola illis tuguria & mapalia) sed **NULLA** urbs, cui Nullus sit Deus, nulla sacrificia, ad bona curanda, & mala vitanda. Talem, inquit, urbem Nemo **VIDIT**, neq; videre potuit, potiusq; sine **SOLE**, quàm sine **DEO & RELIGIONE** urbem conspexerit. Hæc enim **LEX** religionis s. cultus Numinis est omnis societatis vinculum, omnium aliarum **LL.** & sanctionum fulcimentum, per quam
Lycur-

Lycurgus Lacedemonios, Numa Romanos, Jom ille priscus Atheniensis, Deucalion Græcos propè omnes ad religiosam LEGUM venerationem convertit. Egregiè illa Tullii & Plurarchi omnia, & Scripturis consonantissima. Agnovit Apostolorum Princeps ipsis Gentilium cordibꝯ inscriptam VERITATEM DEI (Rom. 1, 18. c. 2, 15.) cùm Theoricam illam, quâ quod de DEO cognosci potest, manifestum in ipsis est, sic, ut Deum norint (c. 1, 19. 21.) tum Practicam, quâ agnoverint δικαιωματα θεού, s. id quod jus, vel ipsa Lex divina in agendis moralibus exigit (c. 1, 32.) usqꝫ, adeo, ut quædam qua Legis sunt fecerint, & faciant, atqꝫ sic, non habentes Legem, sibi ipsis sint Lex, velut qui ostendant opus Legis scriptum in cordibus suis, unâ testimonium reddente ipsorum conscientia & Cogitationibus sese mutuo accusantibus, aut defendentibus (Rom. 2, 14. 15.) Præclarè, inquam, illa Sapientum Gentilium dicta, nisi & illi ipsi, & multò magis inferioris subfellii infideles, quod ibidem expressum Apostolo est, illâ VERITATE nō humiliter & reverenter: sed arroganter, sic ut se dictitarent Sapientes, usi, reverà per affectatam obtenebrationem cordis, & negligentiam illarum notitiarum naturaliū, ad veram praxin inquirendi veri cultus Dei, in superstructis illi LEGI naturæ ratiocinationibus VANI facti & STULTI, detinuisse & represissent illam naturalem VERITATEM DEI, Theoricam quidem illam sub ἀνομίᾳ s. impietate (mutantes gloriam incorruptibilis Dei in idolum corruptibilis hominis, volucrinum, quadrupedum, reptilium, ipsarūqꝫ sic VERITATEM naturalem pravè applicantes & transmutantes in falsitatem, colendo religiosè creaturas, præterito Creatore, qui est BENEDICTUS in secula. Amen. c. 1, 18. 21. 22. 23. 25.) Practicam autem, sub ἀδικίᾳ s. injustitiâ, faciendo quæ minimè conveniunt, nec solùm faciendo: sed etiam facientibus ultrò cōsentiendo (Rom. 1, 18. 26. 28. 32.) Inde sc. quod illâ naturæ LEGE malè usi, in Polytheismum abominabilem exiverint, sic ut cælum, terram, mare, fluvios, & quicquid conditum in illis, in Idola con-

verte-

verterint, prout notatū Apostolo l. alleg. est, quomodo *Egyptiis Nilus* primariā religione cultus, & in hoc *Crocodilo*, in terrā, *ibes, feles, & duo boves*, ac præcipuā inter illos religione, *Canis*, anteqvā post mactatū semel à *Cambyse*, semel ab *Ocho*, *Apim*, soli omnium animalium *Canis* absumptum, hic exautoratus primario illo cultu est. Et in illo tamen scēdissimo Polytheismo mansit *ex Lege natura* veneratio Numinis, et si prodigiōse applicata. Ne fando quidem auditum, *Crocodilum, felem, aut ibim* violatum unqvam ab *Egyptio*, nedum ipsorum *Apim*. Miles Romanus ob *felem necatum*, capite luit. Testis *Diodorus*. Ochum *Perlarum* Regem, quod ad exemplum *Cambysis* *Victoris*, *Apim* mactasset, *Asinum* *Egyptii* appellarunt, odio illum æqvè ac *Cambysem*, velut nefarium & intestabilem persecuti. Testis *Plutarch*. l. de *Isid. & Osir*. *Areopagita Socratem* (at quantum *Athenis!*) quod de religione aliter sensisset, cicutam bibere jusserunt. *Protagoram*, quod de Numine dubitasset, urbe & agro exterminarunt, combustis ejus libris. *Stilponem Megarensē* negantem *Pallada* εἰναι θεόν, *Atheismi* inde in *Areopago* accusatum, frustra habitā ejus excusatione, *quasi Pallada non* εἶναι; *sed saltem θεόν esse negavit* (quod ipsi judicarunt, esse ludere in re seriā) solum vertere jusserunt. Ita illi *Gentiles*, pro *Lege natura*, ejusdemq; primariā, religionis, ut ut *nefarie in falsitatē transmutatā*, pro suis idolis, quæ *NIHIL* sunt, imò pro *quadrupedibus & reptilibus*, in qua mutarunt *gloriam incorruptibilis Dei*, fuere *Zelotæ*. Et inter *Christianos* qui veri & sempiterni *Dei* verā religione & *Christi Sacramētis* censeri volūt, dātur, qui adeo & religionis & omnes ceteras *Leges* (quas tantā majestate in monte *Sinai* promulgavit incomparabilis supremusq; *LEGISLATOR DEUS*, ut omnes *Israelis* myriades in tremorem darentur, & hunc ipsē *Moses*, expertus, voce illā fateretur: *Expavescit sum ac tremebundus* *Hebr. XII, 21.*) quæq; ex illo sanctissimo fonte *Decalogico* in *Republicam* derivantur, exautoratum

tum eunt, ut ordine inverso, dum aut LEGI, & per hanc, supre-
 mo Numini parendum, aut libidinibus miserè serviendū, quò
 harum mancipia, maesti dedecore, esse pergant, malint LEGEM,
 ipsumq; NUMEN postponere, & vitia s. flagitia ipsa, jam religi-
 osa & gloriosa reddere, quàm libidines sævas illas & foedas ab-
 rumpere, sic ut non suos velint mores conformari divinx LE-
 GI: sed LEGEM, ipsumq; Numen suo illi barbaro perversoq;
 mori. Tantum potest mens corrupta, affectatumq; peccandi
 studium, patentissima ad Atheismum porta! Quia enim obi-
 cem ponit improbis metus Numinis, & vel ipsius Naturæ Le-
 gis, & tamen impunè peccare volunt, quantum additur Cri-
 mini, tantum detrahitur LEGI & NUMINI, adeo, ut per varios
 gradus, & magis atq; magis, tandem metus omnis & LEGIS &
 NUMINIS pectoribus excutiatur, succedente jam plenis velis
 audaciæ regno, & Atheismo, sic ut eatur in illam stultitiam de
 quâ Sapientissimus Regum Prov. XIX, 3. *Stultitia hominis per-*
vertit viam ipsius, & adversus ipsum DEUM fervet animus ejus, &
 ad Sectam illam *Stultorum*, qui dicunt in corde suo: NON EST
 DEUS. De Onagro Orator è tonitru ad Jobum Deus c. 39, 8.
Quis, inquit, solvit lora Onagri, cui carapestria pro domo, & pro
habitaculo saluginosa terra? Atq; tales Antinomi Onagro (ut ut
 in hoc *prodigiosam ruditatem & feritatem* Deus ipse designat) qui
 semel domitus nunquam rursus efferatur, rudiores, dum Leg-
 gum metum omnem excutiunt, & illud velut celeusma, & tri-
 umphale carmen sibi ipsis acciunt: *לֹא יֵדָע אֱלֹהִים* *Quis esset*
 DOMINUS Nobis? Pf. XII, 5. quid aliud illo ipso, quò sese ex-
 pedire conantur, compendio obtinent, quàm ut *Diaboli laqueo*
magis implicentur, ab eo captivi facti, ad ipsius libitum, 2. Tim. II, 26.
 & sic sibi ipsis LEGEM laxando, per *latam illam portam, spatiosamq;*
viam, in quâ ambulant qui sunt ex classe τῶν ποικίλων, abducantur in
exitum? Matth. VII, 13. Qui enim LEGEM tollunt, religionē Nu-
 minis omnem tollunt, ac, prout Tullius loquebatur, naturam
 homi-

hominis aspernati, & sic, velut proditores generis humani, ipsâ NATURÆ, quâ, velint, nolint, inscriptâ cordibus circûferunt, LEGE sunt ἀποκατακρίθη, s. *suapte iudicio condemnati*. Et tales quidem desperatos & insanabiles in Academiâ nostrâ, ipsâq; Juventute Academicâ dari, nondum persuadere nobis possumus, speramus potiùs & optamus sive omnes sive plurimos esse FORTES, vel saltem SANATES, quia tamen à levioribus ad graviora, & ab his ad gravissima delicta facilis casus est, omnibus modis Jurisdictioni nostræ commissos Cives & publicâ LEGUM Academicarum prælectione, & hoc ipso PROGRAMMATE, ad officium & obedientiæ gloriâ, ut LEGIBUS se alligatos agnoscant, idq; opere ipso ostendant, revocare volumus, ne quis fortè ex impunitate quorundam delictorum, DUELLO- RUM, inprimis, abolitam jam opinetur Sanctionem Academicam, quæ Duellato- res proscribit. Cumq; in confesso nostro hesternò plenissima nobis fides fi- eret, *Duellorum* illam licentiam adeo invaluisse, tantoq; numero STUDIO- SOS nostros duellis, nec cæsim saltem: sed & punctim congressos esse, ut nisi remedio severiore portus occupetur, metuendum sit, ne, nec unius saltè: sed vel plurium, funus efferatur, ipsusq; & hujus mortalis & æternæ vitæ iactura insequatur. Quocirca, licet non ideo Cæsarum Leges robur non ha- beant, quod harum severitatè aliquando temperamentû quoddam benigni- tatis mitiget, præsertim ubi manifesta poenitentia signa spem vitæ correctio- ris præbent, cum tamen connivere malo in plurium perniciem grassaturo, non elementia sit: sed crudelitatis, ne, quod PIETATIS, JUSTITIÆ, SAPI- ENTIÆ sacrarium esse debebat, in crudelis sævitia Theatrum degeneret, in quo sic satis propioribus annis turbato, Pelion imponatur Ossa, & vel in uno Juvene salus efferatur Patriæ, decrevimus in eodem Ordinis nostri Confesso, non solùm Programma sub Rectoratu & communi nomine no- stro d. VII. Maji an. cio 100 LXXII. cum ex pari duellorum frequentia turba- retur, publicatum de tabulâ Academicâ, intimare: sed & idem, quod in illo habetur, statutum huc transcribere, ne quis futurus Monomachus dein- ceptus ignorantiam allegare, & petulans vel ferox duellator mitigationem ausit expectare. Verba autem statuti ita habent:

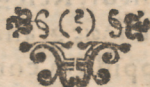
Ut publica tranquillitas firmiùs muniatur, & occasiones Cæ- dium & tumultuum vitentur, Relegationis pœnam denunci- amus petulantibus *ῥασιδύλοις* grassatoribus, qui inter se vel intra mœnia, vel extra oppidum configunt. Quisquis ergo sive ad dimicandum provocans, sive provocatus configit, is sciat

Sciatis, se hoc ipso facto in relegationis poenam incurrisse. Quid enim interest (ut Tertulliani verbis utamur) inter provocantem & provocatum, nisi quod ille prior in maleficio deprehendatur: at ille posterior: tamen uterq; læsi hominis Domino reus est, qui omne nequam & prohibet, & damnat.

Agnosceat patrium nostrum affectum, qui id à vobis requirimus, quod Deus vestri salutis desiderantissimus, quod LEX servandis vobis, non perdis promulgata, quod CÆSAR, omnibus, qui causâ studiorum peregrinantur, Scholaribus & maximè divinarum, atq; SS. LEGUM Professoribus, hoc sacratissima suæ pietatis beneficium indulgens, ut in locis, in quibus literarum exerceantur studia, tam illi, quàm eorum nuncii, securè habitent, & ut, quorum scientiâ totus illustratur mundus, & ad obediendum DEO & CÆSARI vita subditorum informatur, quædam speciali dilectione Cæsareâ ab omni injuriâ defendantur, utriusq; vilissimis sæpe hominibus sine causâ corporales injurias patiantur, quas tamen, sub notâ infamiae, sacræ illius constitutionis temerariis irrogandæ, ulcisci, nostrumq; sic Ordinem vindicare voluit FRIDERICUS Cæsar gloriosiss., record. (auth. Habitâ C. ne Filius Patre) Requiritur, inquam, à vobis, quod post Deum, Legem, Cæsarem, Serenissimi nostri Principes, (clementissimè togatæ vestræ militiæ patrociniū, & à sagatâ securitatem promittentes, dummodo intra vestræ militiæ Academicæ Leges Vos continetis) quod velint vestri Parentes, quod Patria, quod in Patriâ Patroni, quorum expectationem fallere sine dedecore non potestis. Agite, peiora generosa & ad laudem decusq; nata, spuriam illam fortitudinem, utriusq; militiæ Legibus severè prohibitam, cui Regum etiam sanctione infame lignum s. patibulum decernitur, ejurate, &, ut optumè valeatis, LEGIBUS, ipsiq; sic DEO parete!

P. P. Sub Sigillo Rectoratus, ipsis Calendis Maji

A. O. R. CIO IDC LXXIIX.

hominis aspernati, & sic, velut proditores generis
 quâ, velint, nolint, in scriptâ cordibus circumferunt, I
 f. *suopse iudicio condemnati*. Et tales quidem d
 Academia nostrâ, ipsâq; Juventute Academicâ
 nobis possumus, speramus potius & optamus si
 FORTES, vel saltem SANATES, quia tamen à le
 his ad gravissima delicta facilis casus est, omnib
 strâ commissos Cives & publicâ LEGUM Acad
 hoc ipso PROGRAMMATE, ad officium & ob
 GIBUS se alligatos agnoscant, idq; opere ipso
 mus, ne quis forte ex impunitate quorundam de
 inprimis, abolitam jam opinetur Sanctionem A
 res proscribit. Cumq; in confesso nostro hester
 eret, *Duellorum* illam licentiam adeo invaluisse,
 SOS nostros duellis, nec casim saltem: sed & pu
 remedio severiore portus occupetur, metuendum
 vel plurimum, funus efferatur, ipsiusq; & huius me
 ra insequatur. Quocirca, licet non ideo Casu
 beant, quod harum severitatē aliquando temper
 tatis mitiget, præsertim ubi manifesta poenitent
 oris præbent, cum tamen connivere malo in plu
 non elementari sit: sed crudelitatis, ne, quod PIE
 ENTIAE sacrarium esse debebat, in crudelis favi
 quo sic satis propioribus annis turbato, Pelion
 uno Juvene salus efferatur Patriæ, decrevimus
 Confesso, non solum Programma sub Rectora
 stro d. VII. Maji an. cto 10c LXXII. cum ex pari d
 retur, publicatum de tabulâ Academicâ, intima
 habetur, statutum huc transcribere, ne quis f
 ceptis ignorantiam allegare, & petulans vel fero
 ausit expectare. Verba autem statuti ita
 Ut publica tranquillitas firmitus munia
 dium & tumultuum vitentur, Relegat
 amus petulantibus *Ἰρασιδαίλοις* grassato
 intra mœnia, vel extra oppidum confi
 sive ad dimicandum provocans, sive p

NATURÆ,
 οὐκατακρίσει,
 sanabiles in
 persuadere
 turimos esse
 viora, & ab
 ditioni no
 electione, &
 iam, ut LE
 ocare volui
 LLORUM,
 æ Duellato
 nobis fides fi
 o STUDIO
 os esse, ut nisi
 ius saltē: sed
 æ vitæ jactu
 bur non ha
 ita benigni
 ritæ correcti
 a grassato
 TIAE, SAPI
 degeneret, in
 ssa, & vel in
 rdinis nostri
 nomine no
 tentiâ turba
 , quod in illo
 nachus dein
 itigationem
 siones Cæ
 denunci
 nter se vel
 isquis ergo
 onfligit, is
 sciat

